

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā 2016.gada 12.septembrī

Nr.453

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Inārai Mūrniecei

Par likumu kvalitātes uzlabošanu

Ļoti cienījamā Mūrnieces kundze!

Likumdevēja darbs ietekmē ikvienu Latvijas iedzīvotāju un uzņēmēju. Tas var veicināt labklājību, ekonomisko izaugsmi, vietējās un ārvalstu investīcijas, un tieši pretēji - bremsēt. Katrs ieņēmumu pieaugums valsts budžetā sākas ar drošu tiesisko vidi, kurai uzticas valsts iedzīvotāji un business. Latvijas tautsaimniecības izaugsmei ir nepieciešama stabila un prognozējama tiesiskā vide.

Labi likumi ir mūsu visu pienākums pret Latvijas iedzīvotājiem. Sabiedrība no Saeimas sagaida kvalitatīvu likumdošanas darbu un pārdomātus likumus. Uzrunājot Saeimas deputātus pavasara sesijas noslēgumā, aicināju Saeimu vērtēt iespējas uzlabot likumdošanas darba kvalitāti.

Esmu gandarīts, ka šajā virzienā jau ir sperti noteikti soļi. Saeimā notiek darbs pie analītiskā dienesta izveidošanas, kā arī Saeimas Juridiskā komisija izveidojusi deputātu darba grupu, kura izvērtē iespējamās Saeimas

SANĒMTS
Latvijas Republikas Saeimā

12. 09. 2016. plkst. 14:40

Nr. 2/2111 - 12/16

kārtības ruļļa pilnveidojumus.

Šī gada 10.septembrī notika manis izveidotās Tiesiskās vides pilnveides komisijas organizētais seminārs par likumdošanas procesa pilnveidošanas iespējām. Šajā seminārā tika apspriestas un diskutētas vērtīgas idejas, kas vērstas uz likumu kvalitātes uzlabošanu.

Respektējot Latvijas Republikas Satversmes 21.pantā noteiktās Saeimas tiesības izstrādāt sev kārtības ruļli, vēlos sniegt atsevišķas ierosmes likumu izstrādes kvalitātes uzlabošanai. Šīs ierosmes varētu tūlītēji uzlabot likumu kvalitāti, neprasot apjomīgas reformas vai būtiskus ieguldījumus.

I

Saeimas kārtības ruļļa 107.pants paredz tiesības iesniegt priekšlikumus likumprojekta trešajam lasījumam. Vairākas Saeimas komisijas savā praksē konsekventi neatbalsta tādus priekšlikumus trešajam lasījumam, kuri nav saistīti ar iepriekšējos lasījumos diskutētā likumprojekta būtību. Tomēr man līdz šim ir nācies vairākas reizes prasīt Saeimā pieņemt likumu otrreizēju caurlūkošanu sasteigtu, nepārdomātu un līdz galam neizstrādātu priekšlikumu dēļ, kas iesniegti tieši trešajā lasījumā.

Likumprojekta apspriešana vairākos lasījumos ļauj sagatavot pārdomātu un izsvērtu regulējumu. Tas arī rada iespēju iesaistīt likumprojekta apspriešanā tā iespējamās adresātas un pārliecināties par izstrādātā teksta kvalitāti. Sasteigti pēdējā brīža risinājumi, kuros, kā pieredze rāda, kļūdu iespējamība ir ļoti liela, nebūtu vēlami.

Tāpēc ierosinu apsvērt iespēju noteikt, ka trešajā lasījumā ir iesniedzami un izskatāmi tikai tādi priekšlikumi, kas ietver valodnieciskus un tehniskus labojumus, kas vērsti uz likumprojekta teksta sakārtošanu, vai ir nepieciešami, lai novērstu likumprojekta teksta neatbilstību Latvijas Republikas Satversmei. Trešajā lasījumā nebūtu pieļaujama tādu priekšlikumu iesniegšana, kas ir ārpus iepriekšējos lasījumos apspriestā likumprojekta mērķa un tvēruma.

Līdzīga pieeja ir vairākās citās valstīs. Piemēram, Igaunijā likumprojektu trešajam lasījumam sagatavo atbildīgā komisija, likumprojekta tekstā ietverot tikai tehniskus un valodnieciskus labojumus.

Savukārt Francijā trešajā lasījumā var tikt iekļauti tikai tehniski un valodnieciski labojumi vai labojumi, kas novērš neatbilstību Konstitūcijai.

Svarīgi būtu likumdošanas procesa noslēguma posmā trešajā lasījumā darbu galvenokārt veltīt likumprojekta teksta sakārtošanai. Konceptuālo jautājumu izvērtēšana un izlemšana būtu jāpārnes uz agrākiem likumdošanas posmiem - pirmo un otro lasījumu.

Saistībā ar šo būtu apsverama arī iespēja subjektiem, kas nav konkrētā likumprojekta iesniedzēji, paredzēt tiesības iesniegt priekšlikumus arī pirmajā lasījumā, ja deputāti nav lēmuši par alternatīva likumprojekta izstrādāšanu. Tāpat arī, iespējams, ir vērts apsvērt likumprojektu atgriešanu skatīšanai otrajā lasījumā, ja uz trešo lasījumu iesniegti konceptuāli priekšlikumi, kas ir ārpus iepriekšējos lasījumos apspriestā likumprojekta mērķa un tvēruma.

II

Saeimas kārtības ruļļa 79.panta trešā daļa šobrīd paredz tikai Ministru kabineta pienākumu likumprojektam pievienot anotāciju. Savukārt Saeimas kārtības ruļļa 85.panta piektā daļa paredz, ka citiem likumprojektu iesniedzējiem anotācijas aizpildīšanu nodrošina atbildīgā komisija.

Uzskatu, ka pienākums likumprojektam pievienot anotāciju būtu attiecināms uz visiem likumprojektu iesniedzējiem. Iesniedzot katru likumprojektu, tam būtu pievienojama anotācija, kurā sniegta informācija par likumprojekta vajadzību, ietekmi uz dažādām jomām, izstrādes gaitu un plānoto piemērošanu.

Tas precīzāk atklātu likumprojekta iesniedzēja ieceres un nodrošinātu, ka likumprojekta izstrādāšanas gaitā likumprojekta iesniedzēji ir apsvēruši likumprojekta iespējamo ietekmi uz budžetu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmei un Latvijas starptautiskajām saistībām un citus kvalitatīva likumprojekta sagatavošanai būtiskus jautājumus.

III

Saeimas kārtības ruļļa 95. un 107.pants neparedz pienākumu pievienot iesniedzamajiem priekšlikumiem pirms otrā vai trešā lasījuma to pamatojumu. Tomēr Saeimas darbā izveidojusies laba prakse, ka vairāki ministri, parlamentārie sekretāri un deputāti, iesniedzot priekšlikumus, tiem pievieno rakstveida pamatojumu. Tas atvieglo atbildīgās Saeimas komisijas darbu pirms likumprojekta otrā vai trešā lasījuma un ļauj precīzāk noskaidrot priekšlikuma iesniedzēja gribu.

Būtu apsverama iespēja noteikt pienākumu visiem priekšlikumu iesniedzējiem savus priekšlikumus rakstveidā pamatot. Tas arī varētu uzlabot iesniegto priekšlikumu kvalitāti.

IV

Likumdošanas procesa un likumu kvalitāte ir nesaraujami saistīta ar tiesību normas piemērotāja un sabiedrības iespējām noskaidrot likumdevēja gribu un izprast likumā ietvertā regulējuma mērķi. Svarīgi, lai Saeimas pieņemtais likums sabiedrībai būtu saprotams un likumdevēja rīcība būtu izskaidrota.

Šobrīd viens no nozīmīgākajiem informācijas avotiem par tiesību akta nepieciešamību, izstrādi, piemērošanu un iespējamo ietekmi ir likumprojekta anotācija. Taču tā diemžēl atspoguļo tikai likumprojekta iesniedzēja ieceri par tiesību aktā ietveramo regulējumu. Anotācijā ietvertā informācija netiek papildināta un precizēta atbilstoši likumprojektā veiktajām izmaiņām otrajā un trešajā lasījumā, un tā visbiežāk pēc likuma pieņemšanas vairs neatspoguļo likuma būtību. Rezultātā teju vienīgais likumdevēja nodrošinātais sabiedrībai viegli pieejamais informācijas avots par pieņemto likumu ir pats likuma teksts.

Tāpēc ierosinu apsvērt iespēju nodrošināt likumprojekta anotācijas teksta salāgošanu ar likuma redakciju, kāda tā ir galīgajā lasījumā, vai katram likumprojektam trešajā lasījumā sagatavot paskaidrojuma rakstu vai skaidrojošo ziņojumu, kurā sniegta informācija par likumu, likumdevēja mērķiem un apsvērumiem.

Tāpat arī aicinu veicināt likumu izstrādes materiālu pieejamību plašākai sabiedrībai. Likumdevēja gribas noskaidrošanai nereti tiek izmantoti atbildīgo komisiju sēžu protokoli un audio ieraksti. Aicinu šos vērtīgos izziņas avotus mūsdienīgā veidā darīt pieejamus Saeimas mājaslapā, ciktāl to pieļauj informācijas atklātību regulējošie normatīvie akti. Tādejādi tiktu atvieglots arī Saeimas darbs, jo interesenti ar šiem materiāliem ik reizi varētu patstāvīgi iepazīties, nevēršoties ar attiecīgiem pieprasījumiem Saeimas kancelejā un papildus nenoslogojot Saeimas darbu.

Tas ievērojami uzlabotu sabiedrības iespējas iegūt informāciju par Saeimas pieņemtajiem likumiem, kā arī ļautu pašam likumdevējam izskaidrot tiesību normas un vairotu sabiedrības uzticību valsts varai.

Esmu pagodināts Saeimai piedāvāt izvērtēšanai savas idejas likumu kvalitātes uzlabošanai. Esmu pārliecināts, ka tās dos jaunas ierosmes parlamentārās prakses pilnveidošanai.

Vēlos arī pateikties Saeimas pārstāvjiem, kas rada iespēju piedalīties Tiesiskās vides pilnveides komisijas organizētajā seminārā par likumdošanas procesa pilnveidošanas iespējām.

Vēlu sekmes jaunajā Saeimas darba cēlienā un izdošanos, stiprinot mūsu parlamenta analītisko kapacitāti!

Ar cieņu

Valsts prezidents

Raimonds Vējonis